

Sygn. akt IV U 203/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: Daniel Drożdż

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2020 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania I. B.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 21 stycznia 2019 roku znak: (...)

w sprawie I. B.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) w N.

o emeryturę rolniczą

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje I. B. emeryturę rolniczą od 1 grudnia 2018 roku;

II. zasądza od Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) w N. na rzecz I. B. kwotę 180 złotych (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 203/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 31 sierpnia 2020 roku

Decyzją z dnia 21 stycznia 2019 roku, znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie art. 19 oraz art. 20 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 2017 r., poz. 2336), odmówił I. B. prawa do emerytury rolniczej wobec nie posiadania wymaganych 25 lat ubezpieczenia. Do prawa do emerytury organ rentowy zaliczył I. B. 24 lata, 5 miesięcy i 28 dni, nie zaliczając okresu od 1 stycznia 1987 roku do 10 września 1996 roku, tj. okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców z powodu braku opłacenia składek na ubezpieczenie rolnicze za nią jako domownika, od 11 września 1996 roku do 31 marca 1997 roku oraz od 1 października 2010 roku do 25 listopada 2010 roku, tj. pracy we własnym gospodarstwie rolnym, albowiem w tym czasie nie podlegała ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu. Z uwagi na okoliczność, że I. B. urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 roku do prawa do emerytury rolniczej nie doliczono okresów, od których zależy prawo do emerytury, zgodnie z przepisami emerytalnymi, tj. okresów zatrudnienia.

Od powyższej decyzji odwołała się I. B., wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury (k. 3, 23-24). Odwołująca się wskazała, że organ rentowy bezpodstawnie nie zaliczył jej do ubezpieczenia okresu pracy od 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1982 roku w gospodarstwie rolnym rodziców M. i A. T. w K. 124 o pow. 3, 65 ha . Podała, że w tym okresie nie podlegała innemu ubezpieczeniu i nie został on zaliczony do okresów, od których zależy prawo do emerytury, albowiem przebywała wówczas na urlopie macierzyńskim i wychowawczym w celu opieki nad dzieckiem. W tym czasie mimo opieki nad dziećmi pracowała na gospodarstwie, wykonując wszelkie prace polowe oraz przy żywym inwentarzu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy, wniósł o oddalenie odwołania, powielając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. W piśmie procesowym z dnia 6 września 2019 r. (k. 36), ustosunkowując się do żądania odwołującej organ rentowy wskazał, że brak jest możliwości doliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 20 sierpnia 1981 roku do 25 maja 1982 roku i od 1 września 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku, ponieważ w tym czasie odwołująca przebywała na urlopie wychowawczym i nie przedłożyła dokumentów czy były to urlopy płatne, czy bezpłatne. Organ rentowy w oparciu o akta emerytalne odwołującej z ZUS ustalił, że nie ma informacji co do powyższych okoliczności. Ponadto brak jest możliwości doliczenia okresu pracy odwołującej w gospodarstwie rolnym rodziców od 26 maja 1982 roku do dnia 31 sierpnia 1982 roku, ponieważ w tym okresie przebywała na urlopie macierzyńskim, który jest okresem składkowym.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że I. B. ur. (...), złożyła wniosek o przyznanie emerytury rolniczej w dniu 10 grudnia 2018 roku. Organ rentowy zaliczył I. B. do prawa do emerytury rolniczej okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców: od 29 października 1971 roku do 31 października 1977 roku, od 1 marca 1980 roku do 19 marca 1980 roku, od 25 maja 1980 roku 17 czerwca 1980 roku (6 lat, 1 miesiąc, 14 dni) oraz pracy we własnym gospodarstwie rolnym i podleganie z tego tytułu ubezpieczeniu od: 1 kwietnia 1997 roku do 30 września 2009 roku , od 28 listopada 2011 roku do 11 października 2017 roku (18 lat, 4 miesiące, 14 dni), łącznie 24 lata, 5 miesięcy, 28 dni.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 18 czerwca 1980 roku do 31 grudnia 1986 roku I. B. zatrudniona była w (...) M., przy czym w okresie od 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1986 roku nie świadczyła pracy z powodu opieki nad dziećmi. Od 20 sierpnia 1981 roku do 25 maja 1982 roku była na urlopie wychowawczym, od 26 maja 1982 roku do 31 sierpnia 1982 roku na urlopie macierzyńskim, od 1 września 1982 roku do 19 listopada 1983 roku na urlopie wychowawczym, od 20 listopada 1983 roku do 25 lutego 1984 roku na urlopie macierzyńskim, od 26 lutego 1984 roku do 31 grudnia 1986 roku na urlopie wychowawczym. Okresy te zostały odwołującej uwzględnione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do ustalania wartości kapitału początkowego w wymiarze 6 lat decyzją z dnia 28 września 2017 roku.

(**dowód:** świadectwo pracy, k. 9 akt ZUS dot. kapitału, wykaz okresów ubezpieczenia k. 18 akt ZUS dot. kapitału, decyzja z dnia 28 września 2017 r. k. 20 akt ZUS dot. kapitału, I. B. od min . 00:31:11, k. 69)

W spornym okresie od 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1982 roku I. B. mieszkała wraz z mężem i dziećmi w domu rodzinnym rodziców M. i A. T. w K. 124, gdzie pracowała na ich gospodarstwie o pow. 3, 65 ha . Na gospodarstwie był żywy inwentarz: krowy, koń, 2 świnię, kury, gęsi oraz gołębie. Uprawiane było zboże, ziemniaki. Odwołująca w spornym okresie pracowała stale w gospodarstwie rolnym; zajmowała się zarówno pracami przy inwentarzu, jak i wszelkimi pracami polowymi. Ojciec odwołującej w okresie tym pobierał rentę i nie pracował zawodowo, a matka zajmowała się dziećmi odwołującej, aby ta mogła pracować na gospodarstwie. Z uwagi na stan jej zdrowia łatwiej jej było zajmować się dzieckiem, niż chodzić do pracy w polu.

(**dowód:** zeznania świadka H. R. od mim 00:05:20, k. 68 – verte, zeznania I. B. od min . 00:31:11, k. 69, zaświadczenie k. 25)

I. B. pobiera emeryturę z ZUS od 1 lipca 2017 roku, przyznaną decyzją z dnia 11 października 2017 r. na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS.

(**dowód:** decyzja ZUS, k. 11 akt ZUS dot. emerytury)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. W zakresie pracy odwołującej się na gospodarstwie rolnym w latach 1981 – 1986 Sąd oparł się na zeznaniach odwołującej się oraz świadka H. R., które uznał za w pełni wiarygodne, były bowiem wzajemnie zbieżne, przekonujące i logiczne, a także zgodne z doświadczeniem życiowym.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie I. B. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z dyspozycją art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r., poz. 174), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

W myśl art. 20 ust. 1 do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1)podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2)prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3)od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów (ust. 2).

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.(ust. 3).

Odwołująca się jest osobą urodzoną w dniu (...), ma ukończone 64 lata, dlatego jej wniosek o emeryturę rolniczą należało oceniać pod kątem spełniania warunków do przyznania emerytury rolniczej, określonych w art. 19 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Warunkiem koniecznym do przyznania tego świadczenia jest obligatoryjny obowiązek wykazania wymaganego stażu ubezpieczenia w wymiarze co najmniej 25 lat. Bezspornym w sprawie było, że organ rentowy uwzględnił I. B. na prawo do emerytury rolniczej 24 lata, 5 miesięcy i 28 dni ubezpieczenia. Odwołująca się przed Sądem wniosła o doliczenie do stażu ubezpieczenia pracy w gospodarstwie rolnym rodziców (przed 1983 rokiem, obejmującym okres pracy po ukończeniu 16 roku życia) w czasie urlopów (macierzyńskiego i wychowawczego) związanych z opieką nad dziećmi podczas zatrudnienia w (...) M. – a dokładnie okresu od 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1982 roku.

Z akt sprawy bezsprzecznie wynika, że odwołująca się od 18 czerwca 1980 roku do 31 grudnia 1986 roku zatrudniona była w (...) M., gdzie w okresie od 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1986 roku nie świadczyła pracy z powodu opieki nad dziećmi. Od 20 sierpnia 1981 roku do 25 maja 1982 roku była na urlopie wychowawczym, od 26 maja 1982 roku do 31 sierpnia 1982 roku na urlopie macierzyńskim, od 1 września 1982 roku do 19 listopada 1983 roku na urlopie wychowawczym, od 20 listopada 1983 roku do 25 lutego 1984 roku na urlopie macierzyńskim, od 26 lutego 1984 roku do 31 grudnia 1986 roku na urlopie wychowawczym. Okresy te zostały odwołującej uwzględnione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do ustalenia wartości kapitału początkowego w wymiarze 6 lat decyzją z dnia 28 września 2017 roku. Z przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego nadto wynikało, że w ocenianym okresie 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1982 roku odwołująca się mieszkała wraz z mężem i dziećmi w domu rodzinnym

rodziców M. i A. T. w K. 124, gdzie pracowała na ich gospodarstwie o pow. 3, 65 ha. Ocenic należało czy możliwe jest doliczenie spornego okresu do stażu ubezpieczenia rolniczego.

W ocenie Sądu żądanie odwołującej jest uzasadnione z dwóch zasadniczych przyczyn. Po pierwsze Zakład Ubezpieczeń Społecznych zliczył odwołującej się sporny okres jako przerwę w zatrudnieniu (opieka na dziećmi), a nie uzupełniający okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 lipca 1977 były zaliczane także wtedy, gdy rolnik był równocześnie zatrudniony i z tego zatrudnienia uzyskał prawo do emerytury (vide: wyrok SN z dnia 1 czerwca 1990 roku, III UZP 8/90, OSNC 1991 , Nr 2 -3 , poz. 19) Po drugie Sąd orzekający w niniejszej sprawie w zupełności podziela przekonujące stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wyroku z dnia 12 grudnia 2019 roku, I UK 314/18 , LEX nr 2779502, że zakaz podwójnego uwzględniania okresów ubezpieczenia dotyczy jedynie tych okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, a więc okresów prawo to kształtujących. Zastrzeżenie jest wyraźne, a więc według reguł ustalania świadczeń z ubezpieczeń społecznych chodzi o okres ubezpieczenia, który ma wpływ na prawo do świadczeń, a nie na ich wysokość. Sąd Najwyższy racjonalnie wyszczególnił, że z perspektywy okresu funkcjonowania art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, (zresztą w wersji niezmienionej od dnia 1 stycznia 1991 r.), oznacza to, że ustawodawca odwoływał się do otoczenia prawnego, w którym obowiązywała ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, w której przewidziane w art. 26 tej ustawy - prawo do emerytury, uzależnione było od osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz od wykazania okresu zatrudnienia wynoszącego łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Artykuł 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie nawiązuje zatem w żaden sposób do warunków emerytalnych ustalonych obecnie w art. 24 ustawy o emeryturach i rentach dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. Osoby te nabywają prawa emerytalne bez względu na okres zatrudnienia, a tylko po ukończeniu wieku emerytalnego. Ich świadczenie nie jest odpowiednikiem stażu ubezpieczenia, więc nie jest w takim wypadku potrzebne "pożyczanie okresów rolniczych" do uzupełnienia okresu wymaganego do emerytury pracowniczej. Z akt sprawy wynika, że odwołująca się nabyła prawo do emerytury powszechnej na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach tylko z powodu osiągnięcia odpowiedniego wieku, bez względu na okres zatrudnienia. Z tych przyczyn uznać należało, że sporny okres nie jest okresem, od którego zależało prawo do emerytury. W konsekwencji odwołująca się - po doliczeniu wnioskowanego okresu 20 sierpnia 1981 roku do 31 grudnia 1982 roku - wykazała przed Sądem wymagany staż ubezpieczenia rolniczego w wymiarze co najmniej 25 lat. Tym samym spełniła wszystkie warunki do przyznania emerytury rolniczej.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego – zmienił zaskarżona decyzję w ten sposób, że przyznał I. B. emeryturę rolniczą od 1 grudnia 2018 roku w pkt I wyroku.

Sąd - na zasadzie art. 98 k.p.c. i art. 122 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265), zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz I. B. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - w pkt II wyroku.